

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Store Åmose, Skarre Sø og Bregninge Å

Natura 2000-område nr. 156

Habitatområde H137

Fuglebeskyttelsesområde F117

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:
Udsigt over enge i Store Åmose ved Storelyng
Fotograf Peter Leth

ISBN: 978-87-7564-858-0

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	12
1.4.6 Landskab.....	12
1.4.7 Arter	13
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	13
1.5 Eksisterende miljøproblemer	13
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	14
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	15
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	15
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	19
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	19
1.10 Overvågning	20

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 156 Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å er udpeget som habitatområde nr. 137 Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å og fuglebeskyttelsesområde nr. 117 Store Åmose. Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse.

Områdets udpegningsgrundlag rummer bl.a. ynglende engsnarre og havørn. Natura 2000-planens indsatser bidrager bl.a. til at sikre eller genoprette levesteder for den trækkende ynglefugl engsnarre. Arten yngler sporadisk i området og har ikke ynglesucces hvert år.

Planens indsatser for mere hensigtsmæssig drift og hydrologi vil kunne påvirke potentielle levesteder for engsnarre i positiv retning og herved potentielt påvirke artens forekomst på vinteropholdssteder og yngleområder i udlandet.

Det meget beskedne antal ynglepar af engsnarre i området sammenholdt med artens meget udbredte forekomst udenfor landets grænser gør, at Natura 2000-planens påvirkning over landegrænser anses for forsvindende lille.

Tilsvarende vurderes Natura 2000-planens indsatsprogram samlet set potentielt at kunne få en lille positiv effekt på ynglende havørn. Havørn er overvejende standfugl, den har en beskedne ynglebestand på 1(-3) par i området og planens indsatser for arten er i stor grad fortsættelse af eksisterende drift. På den baggrund vurderes Natura 2000-planens påvirkning over landegrænser også for så vidt angår havørn også at være forsvindende lille.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en hensigtsmæssig pleje og hydrologi og ved at udvide arealet med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og vedr. udtagning af kulstofholdige lavbundsjord samt gennem aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Overordnet set medvirker planen til, at fugle på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau, og at øvrige arter og naturtyper opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau (nationalt niveau for fuglene). Målet er, at

- Området udvikles i retning mod en tilstand med sammenhængende forekomster af lysåbne og skovbevoksede naturtyper som skaber gode leve-/voksesteder for naturtypernes karakteristiske arter og for arterne på udpegningsgrundlaget.
- Tilstanden af områdets vandløb (3260) har en gunstig udvikling mod god økologisk tilstand og naturlig dynamik og hydrologi til gavn for områdets mosetyper, søer, odder og fugle knyttet til vådbundsarealer herunder engsnarre.
- Væsentlige forekomster af lysåbne naturtyper med en stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres (6410, 6210, 6230, 7230) og forekomster omkring Bregninge Å udvides og sammenkædes, hvor det er muligt.
- Nedbrudt højmoser (7120), hængesæk (7140) og skovbevoksede tørvemoser (91D0) i Store Åmose-området sikres hydrologiske betingelser, som fremmer de lysåbne naturtypernes gendannelse på de skovbevoksede mosearealer. I tilfælde af interessekonflikt prioriteres nedbrudt højmoser, hængesæk og tidvis våd eng over skovbevokset tørvemose og anden skov.

- Der i Natura 2000-området sikres eller skabes attraktive levesteder for odder og at egnede yngleområder forekommer flere steder, således at området bidrager til en levedygtig bestand af odder på Sjælland.
-
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter samt for arterne på udpegningsgrundlaget. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundslande og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N156 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle

sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Der er kortlagt ca. 15 ha *tidvis våd eng* (6410). Cirka 75 % er i moderat eller ringe naturtilstand og 25 % er i god naturtilstand. Der er kortlagt ca. 3 ha *rigkær* (7230). Forekomsterne er generelt i moderat naturtilstand. Der er kortlagt ca. 2,4 ha *kalkoverdrev* (6210) i moderat naturtilstand. Der er kortlagt ca. 2 ha *hængesæk* (7140). Naturtilstanden er moderat eller ringe. Der er kortlagt ca. 1,3 ha *nedbrudt højmose* (7120). I Store Åmose findes små forekomster af nedbrudt højmose i "et hav af" trætilgroede arealer, som er kortlagt som *skovbevokset tørvemose* (91D0). Naturtilstanden er generelt ringe grundet kraftig afvanding, forekomst af invasive arter og tilgroning med især vedplanter. Nord for Åenge ved Bregninge Å er der kortlagt ca. 0,8 ha *surt overdrev* (6230) i moderat eller ringe tilstand. Der er kortlagt ca. 0,4 ha *avneknippemose* (7210). Forekomsten er i moderat naturtilstand.

Der er i området kortlagt i alt 333 ha skovnaturtyper. Heraf er hovedparten kortlagt som *skovbevokset tørvemose* (91D0) (215 ha). Der er endvidere kortlagt ca. 80 ha *elle- og askeskov* (91E0), ca. 26 ha *bøg på muld* (9130) og 9 ha *ege-blandskov* (9160). Antallet af store træer pr. ha er på hovedparten af forekomsterne af alle skovnaturtyper lav (under ét træ pr ha). Flest store træer ses i områdets relativt lille forekomst af *bøg på muld* (9130), hvor ca. 1/3 af forekomsten har 6-10 store træer pr. ha. Mængden af dødt ved er generelt relativt lav i alle skovtyper. På mere end 80 % af arealerne er der registreret færre end 6 større stykker dødt ved (stående og liggende) pr. ha.

I den seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand generelt anføres, at der generelt mangler store træer og dødt ved i skovhabitattyper i Danmark.

I natura 2000-området er der kortlagt 37 småsøer fordelt på 1 af typen *søbred med småurter* (3130), 9 af typen *kransnålalge-sø* (3140), 26 af typen *næringsrig sø* (3150) og 1 *brunvandet sø* (3160). Søerne er helt overvejende i god naturtilstand. Foruden småsøer er der i området 3 søer over 5 ha. De tre søer henregnes alle til naturtypen *næringsrig sø* (3150) kendetegnet ved forekomst af frit flydende vandplanter eller visse store arter af vandaks.

Habitatnaturtypen *vandløb med vandplanter* (3260) er registreret på 50 km indenfor habitatområdet.

Hovedparten af søer kortlagt som muligt levested for stor vandsalamander, har en god eller høj naturtilstand (43 af 66 søer). De resterende 23 søer er kortlagt i moderat naturtilstand.

Skæv vindelsnegl er i NOVANA-programmet registreret to steder i området. Begge lokaliteter er afgræssede og overvåget i forbindelse med NOVANA. Den vestlige lokalitet blev overvåget med fund i 2019 og den østlige i 2012 og 2019; begge år med fund. Miljøstyrelsen vurderer, at bestandene er små, men levedygtige og uden væsentlige trusler, som kunne forhindre en fortsat levedygtig bestand af skæv vindelsnegl i området.

I den seneste NOVANA-afrapportering konkluderer DCE, at Skæv vindelsnegl har en fragmenteret udbredelse i den kontinentale region. Under halvdelen af fundene er gjort i Jylland og på Fyn, hvor de er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Udbredelsen er i Jylland begrænset til den østlige del.

Sumpvindelsnegl er i 2019 for første gang overvåget seks steder i området ifm. NOVANA. Miljøstyrelsen vurderer, at der omkring Bregninge Å og ved Skarresø i den vestlige del af Natura 2000-området findes en stor og levedygtig bestand.

I den seneste NOVANA -afrapportering konkluderer DCE, at Sumpvindelsnegl er vidt udbredt i den kontinentale region i Danmark med relativt høje bestandstætheder på de fleste levesteder landet over. Det skønnes derfor, at der forekommer levedygtige bestande i det østlige Jylland og på Sjælland, på Fyn, Sjælland og Lolland-Falster.

Pigsmerling er i NOVANA-programmet fundet ét sted i området. Det drejer sig om et fund ved Bromølle Kro i 2013. Med det nuværende datagrundlag anses det ikke for muligt at vurdere, hvorvidt der er forhold som truer en fortsat bestand af pigsmerling i området.

Ifølge den seneste NOVANA -afrapportering fra DCE har pigsmerling naturligt en begrænset udbredelse i Danmark, der udelukkende er knyttet til den kontinentale biogeografiske region (Fyn, Sjælland og Lolland samt en enkelt forekomst på Als). Der vurderes ikke at være sket nogen væsentlig ændring i artens forekomst eller udbredelsesområde fra 2004-2009 til 2010-2015. Ligeledes synes individtætheden (og dermed bestandenes størrelse) at være uændret. Bestandene af pigsmerling vurderes derfor at være stabile og levedygtige.

Der er fundet spor efter odder (ekskrementer) fem steder i området i forbindelse med NOVANA 2017. Fundstederne er langs Bregninge Å ved Bregninge Bro og ved Vejlebro på grænsen til Natura 2000-område nr. 154 (Saltbæk Vig) samt langs Åmose Å ved Øresø, Bromølle og Skellingsted Bro. Der er ikke tidligere fundet odderspor i området i forbindelse med NOVANA, men sporadiske fund er gjort i anden sammenhæng. Den konstaterede fremgang i antallet af ekskrement-fundsteder kunne antyde en bestandsfremgang. Tolkningen af data er imidlertid vanskelig, idet tre oddere fra Jylland i 2015 blev udsat i Vestsjælland. Der er ikke kendskab til konkrete trusler mod odder i området. Da området samtidig rummer relativt uforstyrrede vandløbsstrækninger og moseområder vurderes det, i sammenhæng med tilstedende Natura 2000-områder, at have potentiale til at understøtte en stabil bestand af odder.

Ifølge DCE's seneste NOVANA -afrapportering er odder udbredt i hele Jylland i både den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region. Odder har øget sin udbredelse i den kontinentale biogeografiske region siden 2011-2012. En øget forekomst af odder på Fyn indikerer, at arten har etableret sig på øen. På Sjælland findes der fortsat en lille forekomst.

Havørn er ny på områdets udpegningsgrundlag, og blev i registreret fra området med 1 ynglepar i 2019. I området umiddelbart op til F117 (Store Åmose) yngler yderligere 2 par havørne, hvilket understreger områdets kvalitet for denne art, idet disse fugles aktionsradius rummer F117. Området i og omkring fuglebeskyttelsesområdet Store Åmose (F117) rummer flere større søer, hvor arten kan søge føde og relativt uforstyrrede skovområder, som kan fungere som yngleområder. Der vurderes derfor ikke at være lokale trusler, som kan forhindre en fortsat yngleforekomst af havørn i området.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har antallet af ynglepar i NOVANA-perioden 2004-2019 været markant voksende, fra 13 par i 2004 til 103 par i 2019. Tendensen i udviklingen siden 1980 har ligeledes været stærkt tiltagende, idet de første ynglepar etablerede sig i midten af 1990'erne, og bestanden sidenhen er vokset til 103 par.

Engsnarre er ny på områdets udpegningsgrundlag og overvåget i Store Åmose (F117) første gang i 2019. Der blev ved den lejlighed registreret én yngleforekomst i den østlige del af området nordvest for Vadhouse. Området rummer relativt mange græsarealer og velegnede enge med den rigtige vegetationshøjde, og der vurderes ikke at være væsentlige lokale trusler mod arten i form af f.eks. forstyrrelser og prædation. Det vurderes på den baggrund, at området fortsat kan understøtte yngleforekomst af engsnarre.

Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har engsnarre haft en stabil eller muligvis svagt faldende ynglebestand i Danmark i NOVANA-perioden 2004-2019.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. rigkær og tidvis våd eng, da der er behov for en fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift generelt.

Der er ligeledes en risiko for at naturtilstanden ikke forbedres og forekomstarealet ikke øges af de næringsfattige naturtyper nedbrudt højmose og hængesæk hvor særligt uhensigtsmæssig hydrologi er et problem.

Natura 2000-planen rummer tiltag, som gør det muligt at udtage lavbundsjord af omdrift og etablere mere hensigtsmæssig hydrologi i naturområder. Realisering af sådanne tiltag forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv og i særdeleshed på dannelsen af ny mosetørv og forbedring af mosetyperne nedbrudt højmose og hængesæk. Såfremt planen ikke vedtages forventes denne effekt at udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen realiseres, er der ligeledes risiko for at tilstanden af skovnaturtyper ikke forbedres i forhold til mængden af dødt.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der desuden risiko for, at bestanden af engsnarre går tilbage på nationalt niveau og, at odder går tilbage på biogeografisk niveau.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på befolkningens sundhed herved mistes.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres, særligt hvad angår udlæg af urørt skov, reducerer man sandsynligheden for at områdets tilgængelighed ændres pga. fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres, risikerer man endvidere at miste en potentiel CO₂-bindende effekt af tørvedannelse som følge af omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer eller etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi på naturarealer.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Sikring af en hensigtsmæssig drift af de lysåbne naturtyper (herunder bl.a. tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) og overdrev (6210, 6230)), vil forbedre naturtypernes bevaringstilstand ved at sikre naturtypernes karakteristiske flora og fauna (herunder stor vandsalamander, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl) og ved at sikre gode betingelser for en genindvandring og etablering af naturtypernes karakteristiske flora og fauna og herved udvide naturtyperne forekomstareal og forbedre deres naturtilstand.

En hensigtsmæssig drift af naturtyperne vil ligeledes gavne arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Ændringer i hydrologien som følge af realisering af hydrologiprojekter kan begunstige plantearter, som er knyttet til våde naturtyper på udpegningsgrundlaget (herunder højmoser (7120), hængesæk (7140), rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410)) og hermed føre til, at naturtypernes areal øges og naturtilstanden forbedres.

En mere hensigtsmæssig hydrologi vil ligeledes kunne forbedre livsbetingelserne for fugle og dyrearter på udpegningsgrundlaget, som er knyttet til våde naturtyper, således f.eks. engsnarre, odder, pigsmertling og stor vandsalamander. Bedre hydrologi vil også kunne gavne arter og naturtyper, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Udlægning af urørt skov kan bl.a. skabe mere dødt ved og forbedre skovnaturtypernes bevaringstilstand. Det kan endvidere forbedre livsbetingelserne for en række skovtilknyttede arter af navnlig svampe, biller.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N156 Store Åmose, Skarre Sø og Bregninge Å er beliggende i Sorø, Holbæk og Kalundborg Kommuner, der har et indbyggertal på i alt ca. 151.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

Planen indeholder desuden en mulig indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov kan medføre en ændret tilgængelighed af områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx

mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger. Udlægning af urørt skov vurderes samtidig at give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser. Der er offentlig adgang til områdets skove langs veje og stier.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, løb og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Dette vil potentielt kunne forbedre områdets besøgspotentialer og hermed dets betydning for menneskers rekreation og sundhed. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Natura 2000-planens indsatser om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord, udlægning af urørt skov og etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO₂ i mosetørv. Det vurderes derudover, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have væsentlig betydning for jordbunden, luftkvalitet eller klimatiske faktorer i området.

Det vurderes endvidere, at afgravning af tørv i visse tilfælde kan være nødvendig for at opnå en hensigtsmæssig hydrologi i forbindelse med retablering af næringsfattige mosetyper.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatsprogram omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Endvidere omfatter det hensigtsmæssig forvaltning af levesteder for de udpegede arter.

Natura 2000-område nr. 156 rummer store kulturarvsarealer i form af mosebassinet Store Åmose. Mosebassinet omfatter en unik koncentration af velbevarede indlandsboplader, fiskeplader og offersteder fra stenalderen, som er af international betydning.

Det forventes at denne kulturarv i form af arkæologisk materiale i mosejord potentielt kan få en bedre beskyttelse som følge af Natura 2000-planens indsats om udtagning af kulstofholdig lavbundsjord. Endvidere vurderes etablering af pleje af lysåbne naturtyper potentielt at kunne påvirke kulturarv i form af f.eks. ændret betrædning fra græssende dyr.

Derudover vurderes det, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig betydning for materielle goder i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen.

1.4.6 Landskab

For nogle tusinde år siden var Åmosen en bred smeltevandsflod, der førte smeltevand fra istidens gletsjere fra store dele af Sjælland til Storebælt. Ved en ændring af flodens løb opstod et af Danmarks største sammenhængende lavbundsarealer – Store Åmose. Først som sø og senere

som mose. Det nuværende landskabsbillede opstod først efter et stort tørlægningsprojekt, der gennemførtes i 1960'erne. Med bygning af "Bromøllerøret", blev næsten 1 kilometer vandløb rørlagt og Åmosen blev for alvor afdrænet og omlagt til dyrkede marker. I dag har kun mindre dele bevaret fordoms mosepræg. Åmose Å's forløb opstrøms Bromølle Kro er således i dag kraftigt reguleret og med en ringe fysisk kvalitet. Omkring åen mellem Skellingsted og Undløse Bro findes rester af tidligere tiders udstrakte moseområder. De bedst bevarede moserester findes som skovbevoksede tørvemoser i bl.a. Ulkestrup Lyng, Verup Mose, Sandlyng Mose og Storelyngen.

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov, ændres i hydrologien i området eller hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper.

1.4.7 Arter

Dette Natura 2000-område rummer levesteder for bl.a. engsnarre, odder, pigsmørling, sumpvindelsnegl, skæv vindelsnegl og stor vandsalamander, som alle er på udpegningsgrundlaget.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt på andre arter herunder Bilag IV-arter, fordi planen indeholder indsatser til forbedring af tilstanden af habitatnaturtyper og levesteder for habitatarter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

En cirka 254 ha stor del af Store Åmose ved Bodal er omfattet af en fredning fra 1993 (230 ha) og en supplerende fredning fra 2018 (24 ha). Fredningens formål er at sikre mosejordens rige kulturarv mod yderligere udtørring samt at medvirke til at sikre gunstig tilstand af arter og naturtyper i Natura 2000-området. Et andet fredet areal ved Bromølle Kro overlapper Natura 2000-området. Denne fredning har primært til formål at bevare området sydøst for Bromølle Kro som det er og forhindre bebyggelse o.l.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes ikke at ville være i modstrid med bestemmelserne i fredningerne, idet indsatsprogrammet vedrører tiltag som skal forbedre levesteder og naturtyper tilstand og ikke indebærer bebyggelser o.l. Navnlig planens retningslinjer om at søge at udtage kulstofholdige lavbundslande samt, at der arbejdes for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi kan få synergi med fredningernes formål.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at lavtvoksende og artsrig naturtype-karakteristisk vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af

en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Områdets forekomster af rigkær og tidvis våd eng trues særligt af tilgroning af høj græs/urtevegetation og vedplanter samt af afvanding.

Den altoverskyggende trussel mod området fattige og sure mosetyper (nedbrudt højmoser og hængesæk) er afvanding og den heraf afledte tilgroning med vedplanter.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

I dette Natura 2000-område er der på en betydelig del af arealet af skovnaturtyperne konstateret under 1 stykke stående eller liggende dødt ved pr. ha.

Spildevandsudledninger og udvaskning af næringsstoffer fra landsarealer, kan påvirke søer vandløb og marine områder i negativ retning.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats forventes at nedbringe truslen om tilgroning.

Natura 2000-planens indsats om mulig udtagning af kulstofrige lavbundsarealer, samt fastholdelse af de indsatser der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien. Det vil også kunne bidrage til at skabe større sammenhæng mellem eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Desuden kan planen medvirke til at mindske udledningen af CO₂.

Natura 2000-planens indsats om udlægning af urørt skov forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

Planen indeholder ikke konkrete indsatser til at modvirke evt. næringstofpåvirkning af søer, vandløb og marine områder af spildevandsudledninger og udvaskning fra landsarealer. Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne.

Natura 2000-planen indeholder heller ingen konkrete indsatser, der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen på-virkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område N156, Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å, vil Natura 2000-planen medvirke til at sikre en hensigtsmæssig drift af de lysåbne naturtyper og herved give bedre livsbetingelser for naturtypernes karakteristiske flora og fauna (herunder stor vandsalamander, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl) samt skabe gode betingelser for en genindvandring og etablering af naturtypernes karakteristiske dyr og planter og herved udvide naturtyperne forekomstareal og forbedre deres naturtilstand.</p> <p>En hensigtsmæssig drift af naturtyperne vil ligeledes gavne arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.</p> <p>Ændringer i hydrologien som følge af realisering</p>

		<p>af hydrologiprojekter kan begunstige plantearter, som er knyttet til våde naturtyper på udpegningsgrundlaget (herunder højmoser, hængesæk, rigkær og tidvis våd eng) og hermed føre til, at naturtypernes areal øges og naturtilstanden forbedres.</p> <p>En mere hensigtsmæssig hydrologi vil ligeledes kunne forbedre livsbetingelserne for fugle og dyrearter på udpegningsgrundlaget, som er knyttet til våde naturtyper, således f.eks. engsnarre, odder, pigsmørling og stor vandsalamander. Bedre hydrologi vil også kunne gavne arter og naturtyper, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.</p> <p>Friholdelse af skovarealer for skovdrift (urørt skov) kan bl.a. skabe mere dødt ved og forbedre skovnaturtypernes bevaringstilstand. Det kan endvidere forbedre livsbetingelserne for en række skovtilknyttede arter af navnlig svampe, biller.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Planen indeholder desuden en mulig indsats om etablering af urørt skov. Udlægning af urørt skov kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året, som følge af fx mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.</p> <p>Planen vurderes således at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver befolkningen mulighed for større naturoplevelser.</p>
Menneskers sundhed	X	<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper opnår en gunstig naturtilstand og at levesteder tilsvarende opnår en for arterne gunstig tilstand. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Dette vil potentielt kunne forbedre områdets besøgspotentialer og hermed dets betydning for mennesker rekreation og sundhed.</p>

			Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.
Jordbund	X		Natura 2000-planen rummer tiltag, som gør det muligt at udtage lavbundsjord af omdrift og etablere mere hensigtsmæssig hydrologi i naturområder. Realisering af sådanne tiltag vil kunne påvirke mosejord bl.a ved at stimulere dannelse af ny mosetørv. Det vurderes endvidere, at afgravning af tørv i visse tilfælde kan være nødvendig for at opnå en hensigtsmæssig hydrologi i forbindelse med reetablering af næringsfattige mosetyper.
Vand		X	Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandplanerne.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften. Forhold omkring CO ₂ -emission omtales under "Klimatiske faktorer".
Klimatiske faktorer	X		Natura 2000-planens indsatser om udtagning af kulstofholdige lavbundsJORDE, udlægning af urørt skov og etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil kunne stimulere mosedannelse og herved fremme en vis tilbageholdelse af CO ₂ i mosetørv.
Materielle goder		X	Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig betydning for materielle goder i området. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab		X	Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov, ændres i hydrologien i området eller hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Natura 2000-område nr. 156 rummer store kulturarvsarealer i mosebassinet Store Åmose. Mosebassinet omfatter en unik koncentration af velbevarede indlandsboplads, fiskeplads og offersteder fra stenalderen, som

			<p>er af international betydning.</p> <p>Planens indsats om mulig udtagning af lavbundsjord og indsats om etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi på naturarealer kan påvirke konserveringen af forhistoriske effekter i mosejord i positiv retning.</p>
Arter	X		<p>Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt på andre arter herunder Bilag IV-arter, fordi planen indeholder indsatser til forbedring af tilstanden af habitatnaturtyper og levesteder for habitatarter og fugle.</p>
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	<p>Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes ikke at ville være i modstrid med bestemmelserne i fredningerne, idet indsatsprogrammet vedrører tiltag som skal forbedre levesteder og naturtypers tilstand og ikke indebærer bebyggelser o.l.</p> <p>Navnlig planens retningslinjer om at søge at udtage kulstofholdige lavbundsjord samt, at der arbejdes for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi kan få synergi med fredningernes formål.</p>
Kumulative effekter	X		<p>Natura 2000-planen har til formål at forbedre eller sikre en god tilstand af naturtyper og af levesteder for arter på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>Indsatsprogrammet i planen vedrører forskellige elementer af arter og naturtypers krav til optimal tilstand. Realisering af flere forskellige indsatser fra Natura 2000-planens indsatsprogram vil derfor forventeligt resultere i en kumulativ positiv effekt på tilstanden af naturtyper og/eller arters levesteder.</p>

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsats i den retning vil potentielt kunne resultere i ændringer i områdets tilgængelighed for befolkningen. Indsats om pleje af eksisterende natur, samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejer og kommune og med økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder endvidere en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje og stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for at prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsats. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsats mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsats for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af

den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Forslag til Natura 2000-planen for N156 Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å planlægges gennemført en særlig indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundslande i tilknytning til habitatnaturtyper, så der kan skabes større biologisk robusthed og sammenhæng i naturtyperne – herunder særligt nedbrudt højmoser, hængesæk og tidvis våd eng - og til gavn levesteder for bl.a. engsnarre og odder.

Overvejelserne har ligeledes ført til, at der planlægges gennemført en indsats om at arbejde for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper - herunder særligt nedbrudt højmoser, hængesæk og tidvis våd eng - en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje.

Desuden har overvejelserne ført til, at der i planen planlægges for udlægning af urørt skov for at forbedre tilstanden af områdets skovnaturtyper herunder at sikre mere dødt ved og en for skovnaturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

I Store Åmose er hovedparten af skovbevokset tørvemose (91D0) udviklet på næringsfattig tørv efter afvanding og tørveindvinding. På lang sigt skal forvaltningen af områderne ske med henblik på at begunstige og reetablere de oprindelige, lysåbne og ikkegræsningsbetingede naturtyper aktiv højmoser (7110) og hængesæk (7140). Dermed nedprioriteres i planen skovbevokset tørvemose og naturtypen nedbrudt højmoser (7120). Aktiv højmoser (7110) er i dag ikke på områdets udpegningsgrundlag, men udvikler sig fra nedbrudt højmoser (7120).

Der skal gennem målfastsættelsen for andre udpegede delområder eller Natura 2000-områder være sikret gunstig bevaringsstatus på biogeografisk og/eller nationalt niveau som compensation for de naturtyper og arter, der eventuelt nedprioriteres i et givet område. Dette kan dog undtages i tilfælde af udmeldinger om prioriteringer fra Europa-kommissionen. Kommissionens udmeldinger omfatter bl.a. de forekomster af skovnaturtypen skovbevokset tørvemose, der er et resultat af en kolonisering af en tidligere ubevokset mosetype som følge af menneskelig påvirkning, hvor den skovbevoksede tørvemose fjernes med henblik på at genetablere gunstig bevaringsstatus af de tidligere mosetyper aktiv højmoser (7110) og hængesæk (7140). Generelt har skovbevoksede tørvemoser af denne type lavere prioritet end de oprindelige mosetyper.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Store Åmose, Skarre Sø og Bregninge Å (nr. 156). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk